

Kultuuriministri 26. jaanuari 2023.a käskkirja nr 24 „Kohalike omavalitsuste toetamine lõimumise, sealhulgas kohanemise teenuste pakkumisel“ muutmise käskkirja eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

Käskkirja eelnõuga muudetakse kultuuriministri 26. jaanuari 2023.a käskkirja nr 24 „Kohalike omavalitsuste toetamine lõimumise, sealhulgas kohanemise teenuste pakkumisel“ (edaspidi *TAT*) perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seaduse § 10 lõigete 2 ja 4 alusel ning Vabariigi Valitsuse 9. juuni 2022. a määruse nr 62 „Kultuuriministeeriumi põhimäärus“ § 5 lõike 2 punkti 9 alusel.

Käskkirja eelnõu ja selle seletuskirja koostasid Kultuuriministeeriumi finantsosakonna välisvahendite nõunik Margit Tilk (e-post margit.tilk@kul.ee, telefon 628 2358), kultuurilise mitmekesisuse osakonna nõunik Anni Tetsmann (e-post anni.tetsmann@kul.ee, telefon 5887 9581) ning juriidilise ekspertiisi tegi õiguse- ja haldusosakonna õigusnõunik Kadri Kilvet (e-post kadri.kilvet@kul.ee, telefon 628 2224).

TATi muutmine on tingitud vajadusest pikendada partnerluslepinguid kolme partneriga (Haapsalu linn, Kohtla-Järve linn ja Jõhvi vald) ning teha tõsteid eelarveridade vahel.

Seletuskiri kirjeldab muudatusi võrreldes kultuuriministri 26. jaanuari 2023. a käskkirjaga nr 24 kehtestatud TAT-iga (muudetud kultuuriministri 2. juuni 2023. a käskkirjaga nr 137, 26. oktoobri 2023. a käskkirjaga nr 223, 12. jaanuari 2024. a käskkirjaga nr 12, 19. detsembri 2024. a käskkirjaga nr 214 ja 3. oktoobri 2025. a käskkirjaga nr 141).

2. Käskkirja eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Käskkirja eelnõu **punktiga 1** muudetakse eelarvetabelit, sest elluviija on teinud ettepanku pikendada partnerluslepinguid kolme partneriga (Haapsalu linn, Kohtla-Järve linn ja Jõhvi vald). Elluviija soovib jätkata koostööd seniste partneritega sh kohalike võrgustike ja sihtrühmadega ning piloteerida arendatavaid teenuseid erinevate suurustega kohalikes omavalitsustes, kus sihtrühmade liikmete arv erineb nii rahvuse kui mahu poolest. Partnerluslepingud Haapsalu linna ja Jõhvi vallaga kestavad kuni 31.12.2027 ning Kohtla-Järve linnaga kuni 31.12.2028. Jõhvi valla ning Kohtla-Järve linna partnerluslepingute summad ei muutu, Haapsalu linna partnerluslepingu summa suureneb 3711 euro võrra (selgitus käskkirja eelnõu punktis 2).

Nimetatud partneritega on kujunenud tõhus ja usaldusväärne koostöösuhet. Partnerid on olnud aktiivsed ja motiveeritud ning loonud nii elluviija kui ka sihtrühmaga sujuva ja usaldusliku suhtluse, mis toetab tegevuste tulemuslikku elluviimist. Lisaks iseloomustab partnereid hea sisuline pädevus ning põhjalik arusaam TAT-i eesmärgist ja sihtrühma vajadustest, mis tagab tegevuste järjepidevuse ja kvaliteedi. Selline koostöökogemus vähendab oluliselt riske ning välistab vajaduse alustada uute partneritega nullist.

Olulised alused ja esimesed tulemused on koostöös partneritega juba loodud. Partnerid on käivitanud osaluskogude töö, kaardistanud rahvusgruppide võrgustikud, loonud koostöövõrgustikud sidusrühmadega ning viinud läbi sihtrühma-uuringud. Samuti on alustatud sihtrühmale suunatud teenuste pakkumisega. Käesoleva aasta fookuses on sihtrühma-persoonadel põhineva lähenemise rakendamine kohanemisteedkondade kujundamisel kohaliku omavalitsuse tasandil, kohaliku kohanemismooduli väljatöötamine, piloteerimine ja arendamine ning kohalike omavalitsuste töötajatele suunatud juhendmaterjali väljatöötamine, piloteerimine ja edasiarendamine. Partnerluse jätkamine on vajalik, et tagada alustatud tegevuste järjepidev arendamine, tulemuste kinnistamine ning kavandatud lahenduste tulemuslik rakendamine.

Lisaks arendustegevustele kaasavad partneromavalitsused sihtrühma oma korraldatud sündmustesse, kus osalemine ei sõltu sihtrühma esindaja rahvastikuregistrijärgsest elukohast. Sündmuste raames pakutakse vajaduse korral ka nõustamisteenust. Juhtudel, kui nõustamise käigus ilmneb sihtrühma esindaja vajadus konkreetsete kohaliku omavalitsuse teenuste järele, suunatakse isik edasiseks toe saamiseks tema elukohajärgse kohaliku omavalitsuse poole.

Partnerid tegutsevad piirkondades, kus elab palju sihtrühma inimesi. Haapsalu on oluline partner, pakkudes väikese linna kontekstis toimivat kogukonnapõhist koostöömudelit, mis loob täiendavaid võimalusi piirkondlikuks koostööks ning tugevdab TAT-i tegevuste tervikpilti. Samuti on Jõhvi ja Kohtla-Järve keskse tähtsusega partnerid, esindades Ida-Virumaa eripära, kus sihtrühmade vajadused on olemas, kuid lahendused eeldavad paindlikku ja kohalikku konteksti arvestavat lähenemist.

Partnerluslepingute lõpetamine või partnerite vahetamine ohustaks seniseid tööprotsesse ja saavutatud tulemusi. Uute partnerite leidmine ja ettevalmistamine oleks ajamahukas ning eeldaks täiendavate ressursside kaasamist. Lühiajalised lepingud või sagedased partnerivahetused takistaksid TAT-i tegevuste stabiilset elluviimist. Seetõttu on seniste partneritega koostöö jätkamine ja lepingute pikendamine vajalik, et tagada tegevuste järjepidevus, kvaliteet ning riskide maandamine.

Käskkirja eelnõu **punktiga 2** muudetakse toetatava tegevuse detailset eelarve tabelit lisa 5. Tehakse tõsteid eelarveridade vahel. Toetatava tegevuse kogueelarve ei muutu.

TAT tegevuste elluviimise tõhustamiseks tehakse muudatusi eelarveridade jaotuses, et suunata ressursid suurema sisulise mõjuga tegevustesse.

Vähendatakse eelarve rida „1.1.3.2 „Lõimumis-, sealhulgas kohanemisteedkondade väljatöötamine ja rakendamine KOV-ides“. 48 000 euro võrra ning lisatakse 48 000 eurot eelarve reale „1.1.1 „Otsesed personalikulud (elluviija töötajad)“. Lõimumis-, sealhulgas kohanemisteedkondade tegevuse elluviimiseks palgati elluviija juurde 2024. aasta lõpus koordinaator-teenusdisainer, kellega on elluviija sõlminud töölepingu ja kes on kahe aasta jooksul omandanud valdkonna teadlikkuse. Algselt oli planeeritud teenusdisaini protsess lepinguga sisse osta (realt 1.1.3.2), kuid otstarbekam oli palgata koordinaator-teenusdisainer elluviija juurde. KOV partnerite võimestamiseks ja toetamiseks on vajalik tema tegevustes jätkamine ka järgnevatel aastatel, kuna protsessi juhtimine toimub läbi teenusdisaini, mille lõpptulemusel on väljatöötatud koostöös partneritega sihtrühmade toetamiseks KOV-is vajalikud teenused.

Vähendatakse eelarve rida „1.1.3.1 „KOV-ide tegevusplaanide koostamine ja sisutegevuste toetamine“ 3 711 euro võrra ning suurendatakse vastavalt eelarve rida „1.1.3.1.7 „Haapsalu linn“ ehk Haapsalu partnerluslepingu summat. Haapsalu linn on oma tegevustes lähtunud kogukonnapõhisest lähenemisest sihtrühma kaasamisel ja läbiviidud tegevused on olnud tulemuslikud. Lisarahastus suurendab Haapsalu võimekust viia ellu sisulisi ja pikaajalise mõjuga tegevusi, millel on vahetu mõju sihtrühmade toimetulekule ja lõimumisele. Eelarverida „1.1.3.1 „KOV-ide tegevusplaanide koostamine ja sisutegevuste toetamine“ on partnerluslepinguteks ettenähtud, sellelt realt ei teki elluviijal otseseid kulusid. Elluviija jätkab KOVidele suunatud kommunikatsiooni tõhustamist ning kohalike omavalitsuste ametnike ja töötajate võimekuse arendamist sihtrühmaga töötamisel. Nimetatud tegevused tuginevad lõimumis- ja kohanemisteedkondade väljatöötamisel loodud materjalidele ning toetavad nende rakendamist kohaliku tasandi teenuste arendamisel.

3. Käskkirja eelnõu vastavus ELi õigusele

Käskkiri eelnõu vastab järgmistele ELi määrustele:

- Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/1060, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid;
- Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/1057, millega luuakse Euroopa Sotsiaalfond+ (ESF+) ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 1296/2013.

4. Käskkirja eelnõu mõjud

TATi sisseviidavad muudatused aitavad elluviijal paremini täita TATi eesmärki, sest pikendatakse partnerluselepinguid kolme olemasoleva partneriga.

5. Käskkirja eelnõu rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja rakendamise eeldatavad tulud

Käskkirja eelnõu rakendamisega ei kaasne tulusid ega kulusid. Tõsted eelarve ridade vahel on olemasoleva projekti eelarve piirides.

6. Käskkirja eelnõu jõustumine

Käskkirja eelnõu jõustub allkirjastamisest.

7. Käskkirja eelnõu koostööstamine

Käskkirja eelnõu esitati koostööstamiseks eelnõude infosüsteemis korraldusasutusele, Rahandusministeeriumile ning rakendusasutustele, kes nõustavad riigi pikaajalises arengustrateegias kinnitatud strateegilistesse sihtidesse ja aluspõhimõtetesse panustamist oma vastutusvaldkonna alusel. Samuti esitati eelnõu arvamuse avaldamiseks elluviijale Eesti Linnade ja Valdade Liidule ning partneritele Tartu linnale, Tallinna linnale, Pärnu linnale, Rakvere linnale, Saaremaa vallale, Jõhvi vallale, Haapsalu linnale ja Kohtla-Järve linnale. Lisaks saadeti eelnõu kommenteerimiseks ÜKP seirekomisjonile ning Euroopa Komisjonile. Koostööstusringilt märkuseid ei laekunud.